

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 15 februari 1935 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till jorddelningsförrättningar m. m.

(1:a avd.)

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln, punkterna 168 och 169, föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, för budgetåret 1935/1936 beräkna såsom bidrag dels till jorddelningsförrättningar ett förslagsanslag av 240,000 kronor och dels till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader i sammanhang med skiften ett förslagsanslag av 250,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 9 januari 1935 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 22, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

1) för budgetåret 1935/1936 under nionde huvudtiteln anvisa till *Bidrag till jorddelningsväsendet m. m.: Bidrag till jorddelningsförrättningar* ett förslagsanslag av 240,000 kronor;

2) för budgetåret 1935/1936 under nionde huvudtiteln anvisa till *Bidrag till jorddelningsväsendet m. m.: Bidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader i sammanhang med skiften* ett förslagsanslag av 250,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

För innevarande budgetår har anvisats såsom bidrag till jorddelningsförrättningar ett ordinarie förslagsanslag av 160,000 kronor och såsom bidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader i sammanhang med skiften ett ordinarie förslagsanslag av 250,000 kronor. Bestämmelser angående anslagens användning finnas upptagna i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 295) angående villkor för erhållande av statsbidrag till förrättningar enligt lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet.

Genom beslut den 24 februari 1933 har Kungl. Maj:t anbefallt lantmätarstyrelsen att utreda frågan huruvida statsbidrag till utflyttnings- och

väganläggningskostnader vid delning av jord å landet kunde begränsas till att i huvudsak utgå allenast vid sådana förrättningar, som närmast kunde anses motsvara laga skiften enligt den före ikraftträdandet av nyssnämnda lag gällande lagstiftning rörande jorddelning. I skrivelse den 29 augusti 1934 har *lantmäteristyrelsen* avlämnat den begärda utredningen. Lantmäteristyrelsen har icke ansett någon ändring i gällande bestämmelser böra ske för att statsbidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader skulle begränsas till att utgå allenast vid förrättningar, som motsvarade laga skiften enligt förut gällande lagstiftning. Emellertid har lantmäteristyrelsen i detta sammanhang framlagt förslag till vissa ändringar i de nu gällande villkoren för erhållande av statsbidrag till jorddelningsförrättningar. Över lantmäteristyrelsens utredning och förslag har statskontoret den 13 oktober 1934 avgivit infordrat utlåtande.

Av lantmäteristyrelsen utarbetat förslag till författningsändringar finnes såsom *bilaga A* fogat vid detta utlåtande.

Departementschefen, som funnit de av lantmäteristyrelsen anförda skälen mot den ovan omnämnda begränsningen av statsbidragen vara övertygande, har ansett erforderliga författningsändringar kunna avfattas i huvudsaklig överensstämmelse med det av lantmäteristyrelsen framlagda förslaget (bilaga A). Ehuru berörda ändringar få beslutas av Kungl. Maj:t i administrativ väg, har departementschefen dock ansett riksdagen böra beredas tillfälle att, innan dylikt beslut fattas, yttra sig i ärendet.

Förslaget innefattar ett förtydligande av författningen för understrykande av att statsbidrag till kostnader för utflyttning och till vägbyggnad i samband med skifte skall utgå endast, när bidraget verkligen fyller ändamålet att verka såsom understöd till gagn för jordbruket.

Förslaget innebär vidare, att förprovning av vederbörande förrättningsmans uppskattning av utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader såsom regel skall vara obligatorisk och utsträckas att omfatta frågan huruvida tilltänkt utflyttning, väganläggning eller odling är av sådan art, att statsbidrag må utgå därtill. Förprovning må dock kunna underlåtas i de fall, då såväl förrättningsmännen som samtliga närvarande delägare äro ense därom.

Slutligen innebär förslaget en sådan utvidgning av möjligheten att erhålla förskott å statsbidrag, att, då statsbidraget uppgår till minst 2,000 kronor, två tredjedelar av bidragets belopp må kunna förskottsvis utlämnas.

Vidare har *Dalautredningen* med skrivelse den 29 maj 1934 framlagt förslag angående statsbidrag till bestridande av förrättningskostnaderna vid vissa lantmäteriförrättningar inom Kopparbergs län. Över Dalautredningens förslag hava utlåtanden avgivits den 28 juli 1934 av statskontoret, den 29 augusti 1934 av Falu domsagas ägodelningsrätt, den 29 september 1934 av lantmäteristyrelsen, den 1 oktober 1934 av Kopparbergs läns hushåll-

ningssällskaps förvaltningsutskott och den 2 i samma månad av länsstyrelsen i Kopparbergs län. Vid lantmäteristyrelsens utlåtande har fogats yttrande av överlantmätaren i nämnda län. I detta sammanhang må också nämnas, att i skrivelse den 8 september 1934 delägare i Stora och Lilla Kårarvets med flera fastigheters skifteslag i Kopparbergs socken anhållit om förhöjt statsbidrag till kostnaderna för laga skifte å skifteslaget. Över framställningen har lantmäteristyrelsen den 29 september 1934 avgivit infordrat yttrande.

I anslutning till den verkställda utredningen har Dalautredningen utarbetat författningsförslag. Med hänsyn till bestämmelsernas lokala tillämpningsområde har det syntts Dalautredningen riktigast att upptaga de nya bidragsbestämmelserna i en fristående författning. En erinran om denna har emellertid utredningen ansett böra göras i 1928 års allmänna kungörelse, som eljest skulle enligt sin ordalydelse omfatta jämväl nu ifrågavarande förrättningar. De av Dalautredningen utarbetade författningsförslagen finnas såsom *bilaga B* och *C* fogade vid detta utlåtande.

Enligt Dalautredningens av departementschefen tillstyrkta förslag skulle ett rikligare statsbidrag lämnas vid sådana skiften inom Kopparbergs län, som avse rubbning av storskifte. Beträffande bidragens omfattning skulle det allmänna påtaga sig kostnaderna för förrättningsmännen, lösen för karta och handlingar jämte kostnaderna för införskaffade handlingar, som erfordras för skiftets behöriga verkställande, ävensom ersättning, som må hava utgått till enligt 2 kap. 2 § jorddelningslagen tillkallade sakkunniga. Statsbidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader skulle däremot utgå i enlighet med bestämmelserna i 1928 års kungörelse. Statsbidraget för skiftesförrättning, som här avses, skulle kunna utgå, oberoende av om skiftet omfattade hela byns område eller endast del därav och i senare fallet oavsett vilken del av byn, som skiftades. Bidragen till förrättningskostnaderna skulle utbetalas direkt av lantmäteristyrelsen till lantmätare, gode män och sakkunniga.

Ifrågavarande förslag avser även att undanröja den olägenheten, att inom vissa delar av den s. k. bergfrälsebygden omkring Falun fullständig brist på ordnad fastighetsindelning föreligger. För detta ändamål föreslås högre statsbidrag till laga skifte inom de delar av länet, där den fasta egendomen icke finnes redovisad i fastighetsbok, än som kan utgå enligt 1928 års kungörelse, ävensom bidrag till arealavmätningar därstädes. Vad angår storleken av statsbidraget, skulle av allmänna medel under angivna förutsättningar gäldas vid laga skifte tre fjärdedelar av arvodet till lantmätare, gode män och särskilda sakkunniga samt vid arealavmätningar tre fjärdedelar av förrättningsmannens arvode och reseersättning. Därjämte skulle vid laga skifte mindre bemedlade delägare, för vilka förrätt-

ningskostnaderna bliva betungande, kunna erhålla bidrag även till återstående fjärdedelen av förrättningskostnaderna. Bidragen skulle efter ansökan beviljas och utbetalas av lantmäteristyrelsen. Bidrag, varom nu är fråga, skulle icke beviljas med mindre ansökan om förrättningen, till vilken bidrag sökes, gjorts inom fem år från den dag, då bestämmelser i ämnet trätt i kraft. Efter utgången av nämnda tid skulle de för övriga delar av landet gällande bidragsbestämmelserna tillämpas även beträffande ifrågavarande bygd. Ikraftträdandet skulle äga rum med ingången av nästa budgetår, den 1 juli 1935.

Då bifall till Dalautredningens av departementschefen tillstyrkta förslag ställer ökade anspråk på statskassan, har ärendet underställts riksdagens prövning. Sedan medel för ändamålet av riksdagen beviljats, torde det ankomma på Kungl. Maj:t att enligt angivna riktlinjer utfärda erforderliga författningsbestämmelser samt meddela de övriga föreskrifter, som för förslaget genomförande kunna erfordras.

Beträffande de kostnader, som föranledas av förslaget, hava dessa för nästkommande budgetår uppskattats till 20,000 kronor för bidrag till förrättningskostnader inom de storskiftade delarna av Kopparbergs län och 20,000 kronor för bidrag till fastighetsbildande förrättningar inom bergfrälsebygden. För bidrag till skiftesförrättningar i övriga delar av riket har för samma budgetår beräknats 200,000 kronor. Nämnda belopp, tillhoppa 240,000 kronor, föreslås skola i riksstaten uppföras såsom förslagsanslag under nionde huvudtiteln och rubrik: Understöd åt jorddelningsväsendet m. m.: Bidrag till jorddelningsförrättningar.

Vidkommande anslaget till bidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader i sammanhang med skiften torde någon kostnadsökning för nästa budgetår icke föranledas av Kungl. Maj:ts förslag. Anslaget föreslås uppfört till samma belopp som för nu löpande budgetår eller 250,000 kronor.

Utskottet. Utskottet har intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må

1) för budgetåret 1935/1936 under nionde huvudtiteln anvisa till *Understöd åt jorddelningsväsendet m. m.: Bidrag till jorddelningsförrättningar* ett förslagsanslag av 240,000 kronor;

2) för budgetåret 1935/1936 under nionde huvudtiteln anvisa till *Understöd åt jorddelningsväsendet m. m.:*

Bidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader i sammanhang med skiften ett förslagsanslag av 250,000 kronor.

Stockholm den 15 februari 1935.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl Eriksson, Gabrielsson, Tjällgren, Granath, Fritiof Gustafson, Dalberg* och *Elof Andersson*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Hedlund* i Häste, *Uddenberg, Olsson* i Rödningsberg, *Gustafson* i Kasenberg, *Andersson* i Löbbo, *Pettersson* i Rosta och *Osberg*.

Bilaga A.

Förslag

till

kungörelse om ändrad lydelse av 8 § samt 12 § 1 mom. kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 295) angående villkor för erhållande av statsbidrag till förrättningar enligt lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet.

Härigenom förordnas, att 8 § och 12 § 1 mom. i kungörelsen den 22 juni 1928 angående villkor för erhållande av statsbidrag till förrättningar enligt lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet skola, i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse.

8 §.

Till bestridande — — — eller slättervall.

Bidrag till utflyttning och väganläggning må ej utgå, med mindre åtgärden är till gagn ur jordbrukssynpunkt samt förrättningsmännen prövat utflyttningen vara erforderlig för beredande av lämplig jorddelning eller väganläggningen vara föranledd av förrättningen och huvudsakligen påkallad för tillgodoseende av ändamål, som med densamma avses.

Bidrag till — — — ifrågasättande odling.

Ifrågasättes vid skifte utflyttning, väganläggning eller odling, för vars verkställande avses söka statsbidrag enligt denna kungörelse, skall frågan, innan avgörande i densamma träffas, underställas lantmäteristyrelsen för prövning huruvida åtgärden kan anses hänförlig till sådan utflyttning, väganläggning eller odling, för vilken bidrag må utgå, samt därest så finnes vara fallet, huruvida den uppskattade kostnaden för åtgärden kan komma att godkännas såsom grundval för bestämmande av beloppet av utgående statsbidrag. För denna prövning skola förrättningsmännen upprätta förslag med kostnadsberäkning för åtgärden, varefter lantmätaren har att skyndsamt insända förrättningshandlingarna med karta till överlantmätaren, vilken det åligger att med eget yttrande överlämna ärendet till lantmäteristyrelsen. Sådan underställning vare dock ej nödig, därest samtliga närvarande delägare och förrättningsmännen på skäl, vilka i ty fall skola i förrättningsprotokollet särskilt angivas, finna sådan icke erforderlig.

12 §.

1 mom. Uppgår statsbidrag — — — är påbörjat. Visas med intyg av lantmätaren i distriktet arbetet hava fortskridit så långt, att en kostnad, ungefärligen motsvarande redan lämnat förskott, därå nedlagts, må ytterligare en tredjedel av bidraget utbetalas i förskott.

Bilaga B.

Förslag

till

kungörelse om tillägg till kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 295) angående villkor för erhållande av statsbidrag till förrättningar enligt lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet.

Härigenom förordnas, att i kungörelsen den 22 juni 1928 angående villkor för erhållande av statsbidrag till förrättningar enligt lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet skall under rubriken »Bidrag till jorddelningsförrättningar» efter 7 § införas en ny paragraf, 7 a §, av följande lydelse:

Om bidrag till bestridande av förrättningskostnaderna vid vissa förrättningar inom Kopparbergs län är särskilt stadgat.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli .

Bilaga C.

Förslag

till

kungörelse om statsbidrag till bestridande av förrättningskostnaderna vid vissa lantmåteriförrättningar inom Kopparbergs län.

Häriigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid laga skifte till rubbning av storskifte inom de på bekostnad eller med understöd av staten storskiftade delarna av Kopparbergs län skola av allmänna medel gäldas kostnaden till förrättningsmännen, lösen för karta och handlingar jämte kostnaden för införskaffade handlingar, som erfordras för skiftets behöriga verkställande, ävensom ersättning, som må hava utgått till särskilt, på grund av stadgandet i 2 kap. 2 § lagen om delning av jord å landet vid förrättningen tillkallat sakkunnigt biträde.

2 §.

Vid laga skifte inom område av Kopparbergs län, där den fasta egendomen icke finnes redovisad i fastighetsbok, skola av allmänna medel gäldas tre fjärdedelar av de i 1 § nämnda förrättningskostnader. Erfordras för åstadkommande av lämpligt och redigt skifte att i förrättningen intages fastighet eller del därav, som redan finnes i fastighetsbok redovisad, skola jämväl av sådan åtgärd uppkomna kostnader av beskaffenhet, som ovan sägs, till tre fjärdedelar gäldas av allmänna medel.

Till sakägare, som är enskild person och för vilken honom åliggande kostnader för förrättningen måste anses betungande i förhållande till hans ekonomiska ställning, må härutöver utgå bidrag med högst det belopp, som på hans ägolott belöper av återstående del av de i första stycket angivna kostnader. Om sättet för sökande av sådant bidrag, ärendets prövning och bidragets utbetalande skall gälla vad i 2—5 §§ kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 295) angående villkor för erhållande av statsbidrag till förrättningar enligt lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet är stadgat.

3 §.

Kan fast egendom inom område, varom i 2 § förmäles, varda upptagen i fastighetsbok såmedelst att egendomen bliver genom behörig uppmätning och kartläggning från angränsande avskild, utgår till bestridande av kostnaderna för sådan förrättning, där den utföres av lantmätare

efter vederbörligt förordnande, bidrag av allmänna medel med tre fjärdedelar såväl av arvodet till förrättningsmannen, inberäknat lösen för karta och handlingar, som ock av den sakägarna åvilande resekostnads- och trakamentsersättning.

4 §.

Sakägare, som önskar komma i åtnjutande av bidrag enligt 3 §, har att därom inom två år efter det förrättningen blivit avslutad, till överlantmätaren i länet ingiva till lantmäteristyrelsen ställd ansökan. Ansökningen skall åtföljas av handlingar till styrkande av sökandens rätt till den egendom förrättningen avsett.

Överlantmätaren åligger att översända ansökningen jämte eget yttrande till lantmäteristyrelsen, som har att till sökanden, utan kostnad för denne, utbetala honom tillkommande bidrag.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli

Ändå att förrättning, som i 1 § sägs, påbörjats före nämnda dag, lände kungörelsen till efterrättelse beträffande förrättningen, där denna utförts med tillämpning av lagen den 17 juni 1932 (nr 223) med särskilda bestämmelser om delning av jord å landet inom vissa delar av Kopparbergs län.

Bestämmelserna i 2—4 §§ skola lända till efterrättelse jämväl beträffande förrättning, som påbörjats före kungörelsens ikraftträdande men då ännu ej blivit avslutad. Avser sådan förrättning laga skifte, skall dock vad i förut omnämnda kungörelse den 22 juni 1928 är stadgat om sättet för sökande av bidrag, ärendets prövning och bidragets utbetalande tillämpas beträffande bidraget i dess helhet.

Beträffande förrättning, som avses i 2 eller 3 §, äge ej kungörelsen tillämpning med mindre ansökan om förrättningen gjorts senast inom fem år från den dag, då kungörelsen trätt i kraft.